

Innovatief maaibeleid levert gemeente Leeuwarden nominatie BovensteBeste Bermbeheerder op

‘Als mensen zien wat we doen en wat het oplevert, dan gaan ze meedenken’

De gemeente Leeuwarden heeft met haar innovatieve maaibeleid de nominatie in de wacht gesleept voor de prijs van BovensteBeste Bermbeheerder. Deze erkenning wordt iedere twee jaar uitgereikt door Stichting Groenkeur in samenwerking met de Vlinderstichting, met als doel ecologisch bermbeheer te promoten en te belonen. Drijvende kracht achter deze nominatie is het maaiteam van Leeuwarden. ‘Aannemers vinden ons maaibeleid soms ingewikkeld, maar als ze zien wat we doen, worden ze altijd enthousiast.’

Auteur: Fleur Dil

Voor een gevarieerd maaibeleid past de gemeente maar liefst achttien tot twintig verschillende maaimethoden toe, gericht op het vergroten van de biodiversiteit. ‘Hoe meer variatie, hoe meer dat oplevert op het gebied van flora en fauna,’ zegt Geert Draaistra, adviseur planontwikkeling en innovatie bij de gemeente. ‘Denk hierbij aan maaizuigen, hooilandbeheer of begrazing, maar altijd met een gefaseerd maaibeleid. Zo blijft er steeds iets achter aan voedsel en schuilplaatsen voor dieren.’

Robuuste verbindingen

Een belangrijk doel in de toepassing van deze verschillende maaimethoden is het creëren van robuuste verbindingen tussen verschillende

Voor een gevarieerd maabeleid past de gemeente maar liefst achttien tot twintig verschillende maaimethoden toe

‘Het tijdstip van maaien en de methode bepaalt wat het oplevert’

natuurgebieden, vertelt Draaistra. ‘Die robuustheid zit hem vaak in die combinatie van nat en droog, door de oever en het water te betrekken bij de berm. Dat doe je door tijdens het hekkelen bepaalde stukken over te slaan.’ Daar liggen nog wel wat uitdagingen, vindt Coen van Slooten, senior toezichthouder maaien en slootschonen. ‘Op watergebied valt er nog veel te winnen, omdat je in principe overal zou moeten hekkelen, bijvoorbeeld omdat daar schouwpaden lopen. Maar je kunt je ook afvragen of er aan beide zijden wel geschouwd moet worden. Dan hoeft er ook niet aan beide oevers te worden geklepeld.’ Ook in de overgang tussen boschages (de mantel) en de zoom (kruidachtigen) is nog winst te behalen, vindt Van Slooten. ‘Hierdoor krijg je betere overgangen tussen het water, de kruiden en de houtige beplanting. Door dit als één geheel te bekijken en te beheeren kan dit een grotere meerwaarde opleveren voor zowel de flora als de fauna.’

Robuustheid creëer je ook door andere partijen te betrekken bij het maabeleid van de gemeente, leggen de heren uit. ‘Door samenwerkingen aan te gaan met verschillende

grondeigenaren, niet alleen in de publieke ruimte, maar juist ook in particuliere en agrarische grondgebieden, versterk je die verbindingen’, legt Draaistra uit. Buurtparticipatie speelt daarbij een cruciale rol. ‘Juist door samen met de bewoners na te denken over hun omgeving creëren we draagvlak. Maar je kunt daarbij ook de mogelijkheden aangeven en de plannen van buurtbewoners toetsen op haalbaarheid.’

Eigen zadenbank

Met een eigen zadenbank wordt er zorgvuldig gekozen voor gebiedseigen zaden en beplanting. Dit zorgt ervoor dat de biodiversiteit wordt versterkt met soorten die daadwerkelijk thuishoren in de regio. Draaistra: ‘Een zaadmengsel bestaat uit verschillende soorten, maar om dat mengsel een goede kans van slagen te geven, moet je rekening houden met het type gebied en de abiotische factoren, zoals natte en droge periodes. Wij hebben hier te maken met kleigrond. Van nature is dat rijk aan voedingstoffen, maar het heeft wel een langere adem nodig. Door goed beheer wordt steeds zichtbaarder dat het daadwerkelijk iets oplevert. Maar ook dan zal de soortensamenstelling

Prijsuitreiking

Op 28 juni werd de prijs voor BovensteBeste Bermbeheerder 2024 uitgereikt aan Jurtko en Joke Boerma van Akkerbouwbedrijf Elswerd uit Rottum. In samenwerking met de Vlinderstichting wordt deze prijs iedere twee jaar uitgereikt door Stichting Groenkeur aan diegene die het meest heeft bijgedragen aan bloemrijke bermen ter bevordering van de flora en fauna.

minder rijk zijn dan bij bijvoorbeeld zand- of veengronden.’

Uiteindelijk bepaalt de manier van maaien in grote mate wat er in de berm komt te staan, zegt Van Slooten. ‘Sommige soorten gedijen goed op één keer per jaar maaien, andere bijvoorbeeld weer op drie keer per jaar. Als je de rietorchis wil bevorderen, moet je vroeg in het voorjaar maaien, nog voordat de plant uitloopt. Na de zaadzetting van de rietorchis, meestal in augustus, ga je vervolgens weer maaien. Het tijdstip van maaien en de methode bepaalt wat het oplevert. Daar zijn mensen zich nog niet altijd van bewust.’

Kennisoverdracht en continuïteit

Het delen en vastleggen van kennis is essentieel om de continuïteit van het maabeleid te waarborgen. De gemeente werkt samen met hogeronderwijsinstellingen en ecologische hoveniers om de resultaten van het beheer te monitoren en te evalueren. Draaistra: ‘We moeten nog wel een gestructureerde manier vinden om deze resultaten goed te meten en vast te leggen. Dat is belangrijk, ook als het gaat om kennisdeling. Intern moet je mensen deelgenoot maken van de resultaten en de methoden. Dit voorkomt dat de organisatie kwetsbaar wordt als ervaren medewerkers vertrekken. Zeker als het gaat om ecologisch bermbeheer is interne continuïteit essentieel.’ Om die reden organiseert de gemeente geregeld webinars en presentaties, ook voor externe partijen. Draaistra vindt dat er op het gebied van kennisdeling nog wel winst te behalen valt. ‘Gemeenten doen heel veel dingen goed. Door die successen, maar ook de mislukkingen te delen, kunnen we allemaal van elkaar leren. De kwaliteit van onze groene gebieden kan aanzienlijk verbeteren door samenwerking en kennisuitwisseling.’

'Beheer doet ertoe. De functie van de maaier wordt steeds belangrijker'

'Beheer doet ertoe. De functie van de maaier wordt steeds belangrijker'

Ook voor beheerders speelt kennis een belangrijke rol. Zij moeten niet alleen begrijpen wat er gedaan moet worden, maar ook waarom bepaalde keuzes gemaakt worden. Dit vereist inzicht in de ecologische impact van verschillende maaimethoden en een voortdurende aanpassing aan de omstandigheden. 'Beheer doet ertoe,' benadrukt Van Slooten. 'De functie van de maaier wordt steeds belangrijker. Voorheen ging het erom alles kort te houden, nu moeten ze kijken naar wat ze laten staan en wat ze weghalen. De natuur laat zich nu eenmaal niet sturen, dus we komen nog wel eens voor verrassingen te staan. Om daarop te kunnen anticiperen is de nodige kennis vereist.'

Omslag

Deze omslag naar ecologisch maaibeeld heeft ook een mentaliteitsverandering teweeggebracht. 'Vroeger kregen we wel eens klachten van burgers wanneer er nog niet gemaaid was. Tegenwoordig vinden mensen het jammer als de berm worden afgemaaid, omdat het allemaal zo mooi in bloei staat. Dat is natuurlijk een prachtige omslag,' vindt Draaistra. Ook bij werknemers en aannemers levert dit een mooie cultuuromslag op. 'Het is leuk om te horen als mensen zeggen dat ze het interessant vinden om hier te werken. Nieuwe aannemers vinden ons beleid in het begin soms een beetje ingewikkeld, maar als ze zien wat we doen en

wat het oplevert, dan worden ze enthousiast en gaan ze meedenken. Dat geldt ook voor de maaiers. Je moet er wel eerst in investeren om dit voor elkaar te krijgen, maar het resultaat is dat ze met je mee gaan denken.'

'Communicatie tussen toezichthouders en maaiers is daarbij van belang,' vult Van Slooten aan. 'Als je dat voor elkaar hebt, dan ontstaat er een wisselwerking en krijg je een win-winsituatie.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!